

Praktisk forvaltning av dyrevelferdsloven på Vestlandskysten

Arve Viken

Seniorinspektør/veterinær

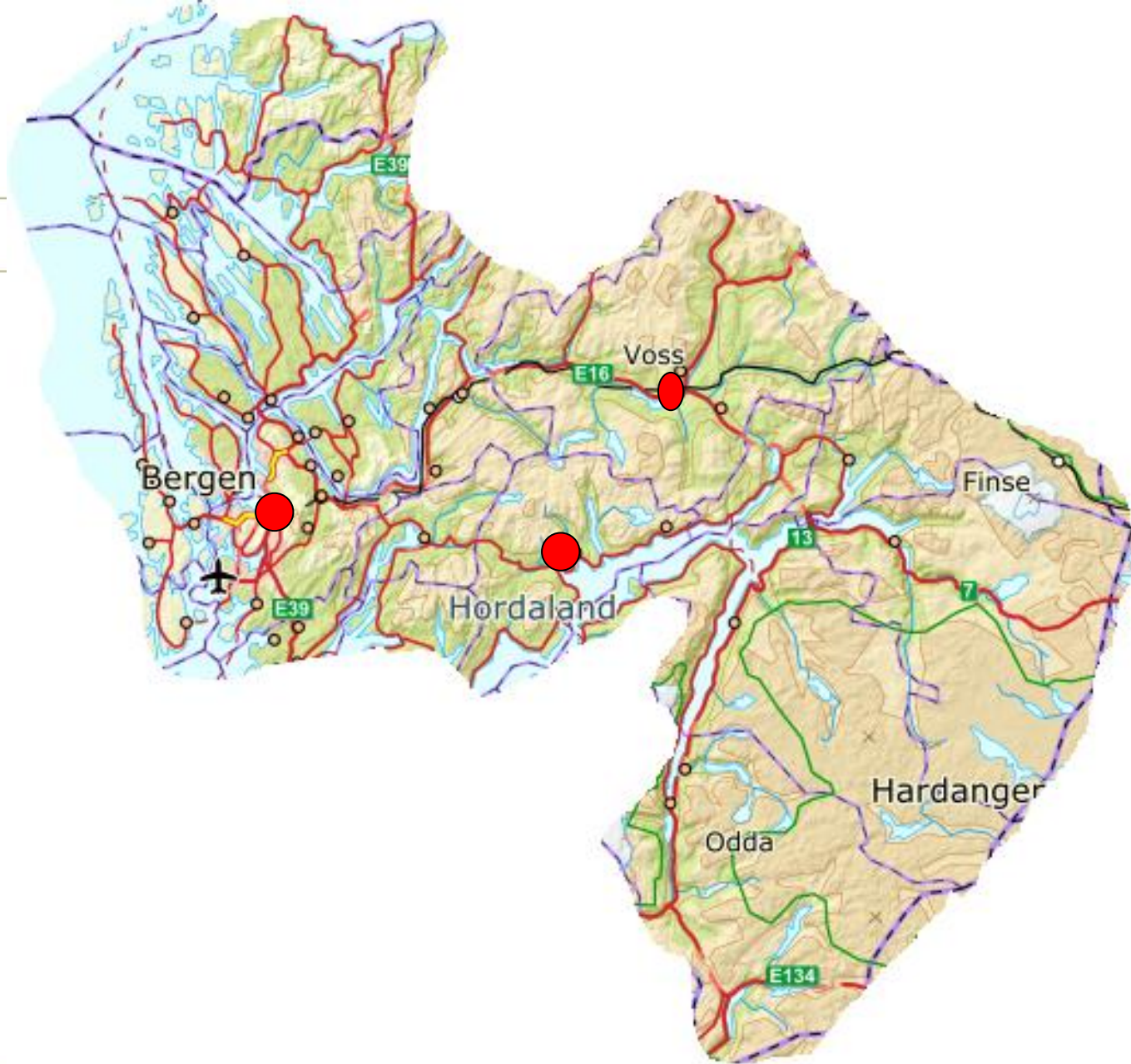
Mattilsynet avdeling for Bergen og omland

Mattilsynet
avdeling for
Bergen og
omland

25 kommuner
3 kontorsteder

Nesten 2000 sauehold
Mer enn 300 med
hel eller delvis
utegang

En sauebonde = ●

Mer enn 500
storfehold

Litt gris

Mykje folk (420.000)
og mykje hest og
kjæledyr

Mattilsynet. Tilsyn fra jord og fjord til bord

- **Fokus på enhetlighet og helhetlighet**
- **Interregionalt fagforum dyrevelferd**
- **Fagrådgivere for dyrevelferd i regionen**
- **Ressurspersoner dyrevelferd på avdelingskontor**
- **Inspektører for dyrevelferd og dyrehelse (som regel veterinærer)**

Lov om dyrevelferd frå 2010

Erstattar lov om dyrevern frå 1978

---

§ 2. Virkeområde

Loven omfatter forhold som påvirker velferd hos eller respekt for pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk, tifotkreps, blekksprut og honningbier

§ 3. Generelt om behandling av dyr

*Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot **fare** for unødige påkjenninger og belastninger.*

§ 4. Hjelpeplikt

Enhver som påtreffer et dyr som åpenbart er sykt, skadet eller hjelpeløst, skal så langt mulig hjelpe dyret.....

Dersom det er åpenbart at dyret ikke kan leve eller bli friskt, kan den som påtreffer dyret avlive dette med det samme.....

§ 5. Varsling

*Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, **skal** snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet.*

§ 6. *Kompetanse og ansvar*

Dyreholder skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell. Andre skal ha nødvendig kompetanse til den aktiviteten de utfører.

1. Kunnskap
2. Ferdigheter
3. Holdninger

§ 9. Medisinsk og kirurgisk behandling

Det skal ikke gjøres operative inngrep eller fjernes kroppsdeler på dyr uten at det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse. Bedøvelse og smertelindring.

§ 15. Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger

*Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger skal utføres eller oppføres og holdes ved like slik at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger. **Det skal ikke brukes piggtråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel***

§ 18. Adgang til sted og plikt til å yte bistand

Tilsynsmyndigheten skal ha uhindret adgang til sted eller lokale der det er grunn til å tro at det holdes dyr eller foregår annen aktivitet omfattet av loven.

§ 23. Dyrs levemiljø

Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov.....
.....Dyrs levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel.

Dyr skal ha adgang til egnet og trygt tilholdsrom utenom normal beiteperiode.

(i praksis vinterhalvåret, november-april)

§ 24. Tilsyn og stell

Dyreholder skal sikre at dyr får godt tilsyn og stell, herunder sikre at:

- a) fôr, beite og vann er av god kvalitet, dekker dyrets behov for næring og væske og fremmer god helse og velferd.....*
- b) dyr beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer. Syke og skadde dyr skal gis forsvarlig behandling og avlives om nødvendig....*

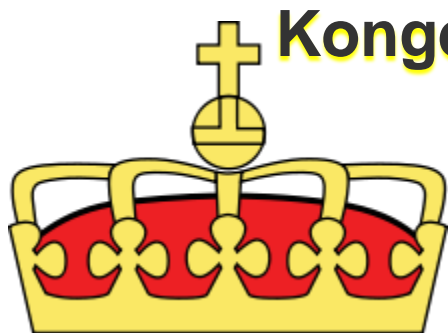
§ 32. Gjennomføring av pålegg, midlertidig forvaring av dyr mv.

---

§ 34. Overtredelsesgebyr

§ 35. Tvangsmulkt

§ 37. Straff

Kongen kan gi nærmere forskrifter om.....

Forskrift (no) = bekendtgjørelse (dk)

Kongen og departementet har vært aktive:

Forskrift om velferd for småfe (FVS)

- Forskrift om velferd for hest + veileder til forskrifta
- Forskrift om hold av storfe + veileder til forskrifta
- Forskrift om hold av svin + veileder til forskrifta
- Forskrift om hold av høns og kalkun
- Forskrift om hold av pelsdyr

Norske lover og forskrifter kan leses på www.lovdata.no

Veiledere kan leses på www.mattilsynet.no

Forskrift om velferd for småfe

Tre ulike driftsformer for sau om vinteren:

---

1. Innendørs oppstalling

2. Enkelt dyrerom med utegang FVS §17

3. Utedrift uten oppholdsrom om FVS §18

I følge lov om dyrevelferd §23 skal alle dyr ha tilgang til trygt og egnet oppholdsrom utenom vanlig beiteperiode.

Enkelt dyrerom med utegang (krev ikkje løyve) Forskrift om velferd for småfe §17

- Hus/leskur med minimum med tre tette vegger og tak og tørre liggeplasser på varmeisolerende underlag til alle dyr, minst 0,8 m² liggeplass pr dyr
- Skal ikke renne vann inn i huset fra omgivelsene.
- Godt dagslys og mulighet for kunstig lys i huset.
- Daglig tilsyn
- Fôring på egnet fôringsplass. Trakkfast med fôrhekk.
- Skal ha annet hus tilgjengelig for dyr som trenger særlig oppfølging.

Lite egna som oppholdsrom. Mørkt og innestengt.

Uegna, skittent og vått

Full utedrift uten fri tilgang til husdyrrom

Forbudt uten søknad og skriftlig løyve fra Mattilsynet

- **Forskrift om velferd for småfe §18** setter vilkår for løyve og sier hvilke andre paragrafer som gjelder:
- *Dyretallet skal tilpasses beitegrunnet.*
- *Eier eller annen med ansvar for dyrene skal ha mulighet til raskt å skaffe tilstrekkelig og egnet fôr i tilfelle situasjoner der beitet ikke gir tilstrekkelig næring.*
- *Det skal etableres fôringsplass som gjør det mulig å fôre dyrene på en god måte.*
- *Terreng og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, og dyrene skal ha beskyttende ullfell i den kalde årstider.*

Vilkår for utedrift fortsetter

- *Det skal etableres innhengning som gjør det mulig å samle dyrene.*
- *Dyrene skal samles når det er nødvendig av dyrevernmessige hensyn, og minimum vår og høst for kontroll, merking, napping og klipping av ull, nødvendig parasittbehandling, o.l.*
  - (Alle dyr skal i sankegjerde, full vareopptelling, merking og oppdatering av dyreholdjournal)
- *Paring skal skje slik at lamming og kjeing kan forekomme når beite- og klimaforhold er gunstige. Tilsynet skal intensiveres før og under lamming.*

**Leskog av gran,
furu eller
storvokst einer**

Ly i storvokst einer

Fôringshus med matklokke

Mattilsynet

Slik skal vi ikke ha det på fôringsplassen!

Tamhet

Forskrift om velferd for småfe §6

Dyrene skal være tamme nok til å kunne stelles, fanges og håndteres på forsvarlig måte avhengig av driftsformen.

Dyra skal ikke ta skade av sanking, heller ikke få blodutredelser som kan skjemme slaktet.

En viss grad av fôring med kraftfôr blir brukt for å oppnå tamhet.

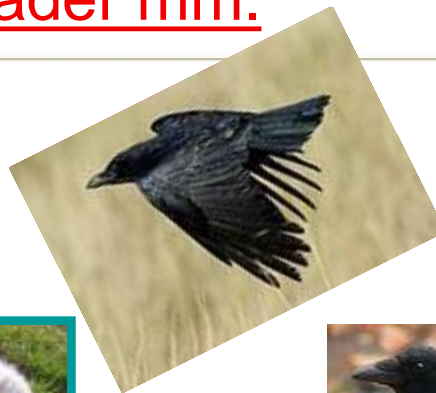
«Dei kjem springande når eg ristar på bøtta»

FVS §19 Tilsyn og stell

- *Dyr som holdes på utmarksbeite, skal sees etter minst en gang pr. uke i områder uten særskilt risiko.*
(Du skal sjå minst halve flokken ved tilsyn)
- *Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. (dårlig vær, snøfall, frost, tørke)*
- *Småfe skal ha godt og regelmessig stell, og klippes etter behov og minst årlig.*
- Utegangersau som ikke har felt all ulla naturlig, skal klippes eller nappes **før 1.juli.**

FVS §26 Dyr som ikke holdes i bygninger skal, når det er nødvendig og mulig, beskyttes mot rovdyrangrep, helsefare, underernæring, trafikkskader mm.

§ 20. Fôr og vann

Fôring av og beitegrunnet for småfe skal være tilstrekkelig og slik sammensatt at det dekker dyrenes behov for fôr og vann av god kvalitet, og de skal ha kontinuerlig tilgang til vann.

Fôr og vann skal lagres og plasseres slik at kvaliteten ikke forringes.

Til å dekke næringsbehovet ved vinterbeite for sau uten fôrtilskudd, trengs **lyngbeite med vesentlig frisk, grønn, ung røsslyng, ca 15 dekar pr dyr.**
Ellers krav om tilleggsfôring.

En viss regelmessig fôring er nødvendig for å oppnå tamme dyr.

Lyngbeite. Minst 15 dekar frisk, ung røsslyng pr dyr.
Sauen lever av mat, ikke av areal

Lyngen krev skjøtsel for å gi godt og nok fôr

Mykje snø og lite mat vinteren 2010

Manglande tilsyn og stell, slik kan det gå....

Tilgang på drikkevatt
Berre snø og berre sjøvatn
er ikkje godt nok

Klipping seinast 1.juli om sauen ikkje feller ulla sjølv

Isen var ikkje trygg, 20 sauer tapt

SØKNAD OM UNNTAK FRA PLIKTEN TIL Å SØRGE FOR OPPHOLDSROM FOR DYR.

Eg viser til *Forskrift om unntak fra plikten til å sørge for oppholdsrom for dyr* av 20.11.1976 og søker med dette om fritak frå Lov om dyrevelferd §23 2.ledd sitt krav til teneleg oppholdsrom for husdyr. Søknaden gjeld småfe.

Søkar: Namn: GLENN B. RAMBØRGE Adresse: DINGEVEGEN 339

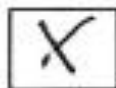
Kommune: GULEN

Produsentnummer: 1411-0409-32 Telefonnummer: 9132 0026

Vedlagt søknaden ligg naudsynnte detaljopplysningar:

Fullstendig utfylt eigenerklæring om utegangardrifta

Kartskisse som viser grensene for beiteområdet, og inntegnet plass for sankegjerde, foringsplass, leskog/leskur, vannkilder og annet som kan ha betydning.

Dokumentasjon på bruksrett til eigendommen dersom ein ikkje sjølv er eigar.

Eigenerklæring for vurdering av utegangdrift for småfe.

Sjå forskrift om velferd for småfe

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Opplysningar om dyrehaldet.

Eigar/ansvarleg: GLENN B. RAMBØ H26 Postadresse: 6966 EIVINDVIK Tlf: 91320026
Gnr/bnr: 8/2 Produsentnummer i øyremærke: 1411040 Dyreslag/rase: GAMMEL NORSK SPÆLGAU
Vert det søkt om produksjonstilskudd for dyra? Ja Nei

Opplysningar om beitet.

Namn på beiteområdet: BROSVIK - GULOV KOMMUNE
Totalt planlagd dyretal om vinteren Totalt areal i mål på vinterbeite
Fordeling av vinterbeite: Skogsbeite % Kulturbeite % Lyngbeite %

Kryss av ja/nei for spørsmål om drifta

	Ja	Nei
Vert det etablert fast føringsplass	☒	☐
Er han overbygd?	☒	☐
Får dyra dagleg tilgang til opphaldsrom i tråd med §17 om vinteren?	☐	☒
Er det leskur på beiteområdet?	☒	☐
Har området terreng og skogholt av gran og furu som kan gi ly for dyra?	☒	☐
Er det etablert fast sankegerde?	☒	☐
Vil dyr som ikkje feller ulla verte nappa eller klypt før 1.juli?	☒	☐
Vil du som verte ansvarssik behandla for innvollsorm?	☒	☐

1. leskog
2. fôringsplass
3. sankegjerde
4. vatn

Vanlege vilkår ved løyve til utedrift

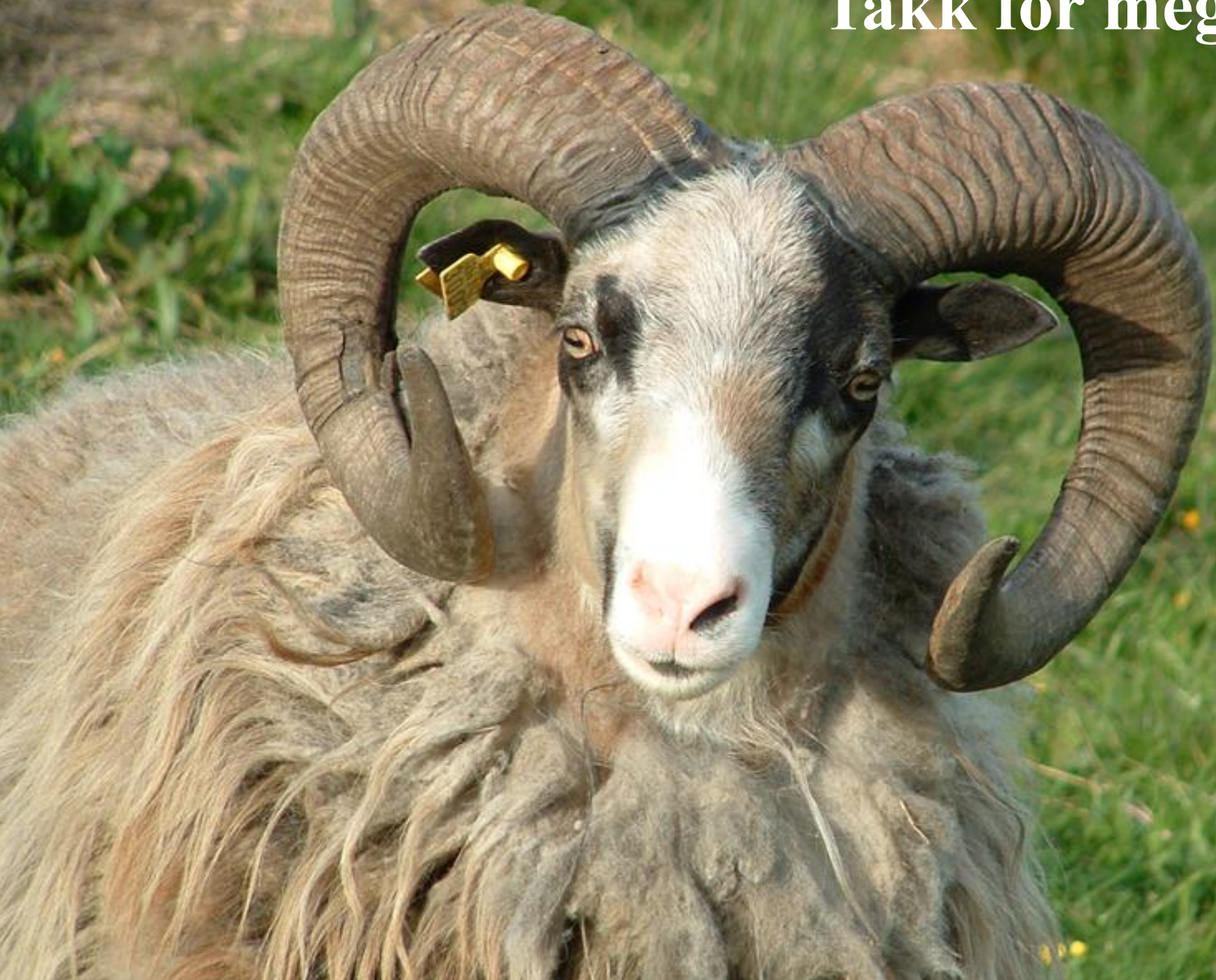
- **Tilleggsfôring dersom ikke det er nok lyngbeite ca 15 dekar ung frisk lyng pr dyr.**
- **Kunstige installasjoner som ly dersom det ikke er nok leskog av gran furu eller storvokst einer.**
- **Lokal veiledning om regelverk vert lagt ved løyvet**
  - Merking og journalføring av alle dyr ved vårsanking
  - Du skal sjå minst halve flokken ved tilsyn minst ein gong i veka.
  - Det skal ikke være gjenstander og gjerderester som kan være til fare for dyra på beite.

**Ikke vakkert og
ikke trygt på beite**

Takk for meg !

Velferd for bonden og velferd for sauene

